

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 338/2014-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2014 predbežne prerokoval sťažnosť D. H., zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Belánom, Školská 136/27, Madunice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 Co 22/2013 z 27. novembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. H. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2014 doručená sťažnosť D. H. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a namietaného porušenia čl. 152 ods. 4 ústavy rozsudkom

Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 22/2013 z 27. novembra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľ „bol účastníkom konania vedeného pred Okresným súdom v Trnave, č. k. 12 C/194/2010 ako navrhovateľ. Odporcom bol:...

Sťažovateľ (navrhovateľ, zamestnanec) v treťom roku pracovného pomeru u odporcu (zamestnávateľa) sa stal obeťou šikanovania, prenasledovania, krivého obviňovania a následne nedobrovoľného ukončenia pracovného pomeru. Sťažovateľ sa snažil situáciu riešiť internými sťažnosťami vedeniu zamestnávateľa, po ktorých očakával zákonný postup odporcu. Odporca postupoval hrubo protizákonne a vynútil si odchod sťažovateľa zo zamestnania.

V návrhu podanom na Okresnom súde Trnava 20. 12. 2010 sa navrhovateľ dožadoval rozsudkom určiť neplatnosť právnych úkonov zamestnávateľa (odporcu) voči zamestnancovi (navrhovateľovi) pre rozpor s dobrými mravmi.

Po tom, čo súd uznesením z 23. 01. 2012 vyzval navrhovateľa na objasnenie podania, navrhovateľ objasnil podanie a doplnil priloženými dôkazmi v liste, ktorý súd prijal 23. 02. 2012.

Navrhovateľ sa v konaní domáhal, aby súd určil, že (právne úkony odporcu - zamestnávateľa voči navrhovateľovi - zamestnancovi):

- Písomné upozornenie na možnosť výpovede pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny z 21. 12. 2007 je neplatné pre rozpor s dobrými mravmi

- Výzva na odstránenie nedostatkov z 05. 02. 2008 je neplatná pre rozpor s dobrými mravmi

- Konanie odporcu - zamestnávateľa voči navrhovateľovi - zamestnancovi vo veci riešenia sťažností a podnetov, ktoré podal navrhovateľ v súvislosti s udelením písomného upozornenia na možnosť výpovede pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny z 21. 12. 2007 a výzvou na odstránenie nedostatkov z 05. 02. 2008 je v rozpore s dobrými mravmi

- Dohoda o skončení pracovného pomeru z 30. 05. 2008 je neplatná pre rozpor s dobrými mravmi

Súd uznesením 12 C/194/2010-114 z 19. 04. 2012 potvrdil, že bude o takto formulovanom návrhu konať. Navrhovateľ zaplatil súdom požadovaný poplatok vo výške 298,50 Eur dňa 22. 05. 2012.

Súd uznesením 12 C/194/2010-125 z 05. 06. 2012 potvrdil prijatie súdneho poplatku, a rozhodol, že bude vo veci konať.

Súd zvolal pojednávanie na 17. 10. 2012 o 08.15 h. Po úvodnom vyjadrení k návrhu navrhovateľ podrobne vysvetlil, v čom vidí naliehavý právny záujem na požadovaných 4 určeníach a to v rámci § 80 písm. c/OSP, podľa § 37(1), § 39, § 49 Občianskeho zákonníka, podľa čl. 36 zák. č. 460/1992 Zb Ústavy SR, podľa Základných zásad 1,2,9 Zákonníka práce SR a podľa § 13 ods. 1,2,3 4 Zákonníka práce SR. Následne žiadal od súdu vykonať dokazovanie formou predvolania svedkov a zadokumentovania ich svedeckých výpovedí. Súd predvolanie svedkov odmietol a vydal rozsudok, v ktorom uvádza, že návrh zamietá.

Po preštudovaní zápisnice z pojednávania navrhovateľ zistil, že nie sú v nej uvedené vyjadrenia účastníkov konania tak, ako odzneli na pojednávaní a niektoré vyjadrenia v zápisnici chýbajú. Navrhovateľ o tom oboznámil súd listom „Vyjadrenie navrhovateľa k zápisnici a pojednávaniu z 17. 10. 2012“. Súd prijal tento list 22. 10. 2012.

Po prijatí písomnej formy rozsudku 12 C/194/2010-142... z OS Trnava sa navrhovateľ v zákonnej lehote odvolal...

Súd uznesením 12 C/194/2010-158 vyzval navrhovateľa, aby zaplatil poplatok za odvolanie v sume 298,50 Eur. Požadovaný poplatok bol navrhovateľom zaplatený 15. 01. 2013.

Krajský súd ako odvolací súd vo veci nevytýčil žiadne pojednávanie, ale rozhodol bez účasti účastníkov konania dňa 27. 11. 2013 vydaním rozsudku 10 Co/22/2013-171..., v ktorom potvrdil rozsudok prvostupňového súdu.

Po preskúmaní rozsudku Krajského súdu sťažovateľ konštatuje, že prvostupňový i odvolací súd boli nečinné vo vykonaní dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností. Okrem iných aj z tohto dôvodu sa oba súdy dopracovali k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d, O. s. p) a ich rozhodnutia vyplynuli z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f, O. s. p) Súdy mali dbať na to,

aby odôvodnenie rozsudkov bolo presvedčivé, avšak zaslané rozsudky presvedčivé odôvodnenia neobsahujú, čo je spôsobené pochybeniami súdov.

Postupom Krajského súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom. Neboli vykonané základné dôkazy ovplyvňujúce skutkový stav.

Krajský súd sa nevysporiadal s dôvodmi odvolania a nedostatočne zistil skutkový stav.

Sťažovateľ zaslal v danom prípade podnet na mimoriadne dovolanie na Generálnu prokuratúru SR... O vybavení podnetu bude bezodkladne informovať Ústavný súd.

Nesprávnosť napadnutého rozhodnutia sťažovateľ vidí v aplikácii pojmu - postupom súdu odňatie možnosti konať pred súdom - v korešpondencii s ostatnými ustanoveniami OSP, ale najmä: s právom na spravodlivý súdny proces, vrátane rovného postavenia účastníkov.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej takto rozhodol: „ 1. Základné právo sťažovateľa zaručené podľa článku 46 ods. 1 vo vzťahu k čl. 152 ods. 4 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 a 4, čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, rozhodnutím Krajského súdu v Trnave zo dňa 27. 11. 2013 pod sp. zn. 10 Co/22/2013-171 bolo porušené.

2. Zrušuje sa rozhodnutie Krajského súdu v Trnave zo dňa 27. 11. 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co/22/2013-171, ...s tým, aby tento vo veci ďalej konal a rozhodol.

3. Zrušuje sa rozhodnutie Okresného súdu Trnava zo dňa 17. 10. 2012 v konaní vedenom pod spisovou značkou 12 C/194/2010-142 ...

4. Krajský súd Trnava je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že ústavou mu daná právomoc neumožňuje nahrádzať rozhodovacia činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

Sťažnosť smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 12 C 194/2010 zo 17. októbra 2012, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa o určenie neplatnosti právnych úkonov a určenie rozporu konania s dobrými mravmi.

Sťažovateľ zhrnul svoje viaceré námietky do konečného záveru, podľa ktorého postupom a rozsudkom krajského súdu mu ako účastníkovi konania bola „*odňatá možnosť konať pred súdom*“.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd už viackrát vyslovil, že medzi takéto účinné právne prostriedky nápravy možno v určitých prípadoch považovať aj dovolanie podľa § 236 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na § 237 písm. f) OSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Zo sťažnosti a ani z jej príloh nevyplýva, že by sťažovateľ na ochranu svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (okrem odvolania) využil dovolanie s poukazom na niektorý z dôvodov podľa § 237 OSP, keď bol presvedčený, že v jeho veci prichádza do úvahy len mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (§ 243e a nasl. OSP). Ústavný súd je toho názoru, že skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať dovolanie ako účinný a dostupný právny prostriedok ochrany svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, nemôže byť dôvodom na to, aby ústavný súd jeho procesné pochybenie napravoval v rámci konania o sťažnosti, pretože nie je ani alternatívou a ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (obdobne IV. ÚS 119/2014).

Ak bol sťažovateľ podľa vlastného presvedčenia toho názoru, že postupom a rozsudkom krajského súdu mu bola ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom [o čom svedčí nielen jeho návrh adresovaný generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý odôvodnil práve

poukazom na § 237 písm. f) OSP, ale výslovne to tvrdí aj vo svojej sťažnosti], mal ešte možnosť domáhať sa ochrany svojich práv v rámci dovolacieho konania, čo však, ako uvádza vo svojej sťažnosti neurobil, je toho názoru, že dovolanie v okolnostiach danej veci nie je prípustné. Dovolanie pritom podľa judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 325/2013) treba považovať za účinný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv účinne poskytoval a na použitie ktorého bol oprávnený v zmysle označeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Nevyužitie tohto prostriedku zakladá neprípustnosť sťažnosti.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa mal v prvom rade domáhať ochrany svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy prostredníctvom dovolania podľa § 236 a nasl. OSP v systéme všeobecného súdnictva na Najvyššom súde Slovenskej republiky, a nie sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého (napr. m. m. I. ÚS 184/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010) lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní je u sťažovateľa považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (teda k napadnutému rozsudku krajského súdu), s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že jeho dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nepodal, ale podal sťažnosť ústavnému súdu, v ktorej explicitne tvrdí také porušenie svojich procesných oprávnení, ktoré naplňajú

prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Ústava ani zákon o ústavnom súde (§ 53 ods. 1) nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušenia základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred tým, ako sa sťažovateľ obráti so sťažnosťou na ústavný súd.

Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľom ústavný súd uzavrel, že sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú, pretože sťažovateľ nevyčerpal možnosť podania dovolania podľa § 236 a nasl. OSP ako účinného opravného prostriedku, hoci podľa ním formulovanej argumentácie v sťažnosti tak urobiť mal a mohol. Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia (obdobne iná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 119/2004 zo 7. marca 2014).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2014